

С. І. Киреєв

Витрати виробництва

ВИТРАТИ ВИРОБНИЦТВА – витрати, пов’язані із придбанням або виробництвом товарів чи послуг. В. в. у бухгалтер. і статист. звітності відображаються у вигляді собівартості і включають: матеріал. витрати; амортизац. відрахування; відсотки за кредити; витрати на оплату праці та витрати, пов’язані із просуванням товарів на ринок та їх реалізацією. Для прийняття фірмою оптимальних рішень необхідно враховувати інформацію про рівень витрат, що вимагає їх аналізу на основі складної класифікації. Залежно від методу оцінки розрізняють бухгалтер. та екон. витрати. Бухгалтер. витрати є вартістю витрачених ресурсів, вимірюваною у фактич. цінах їх придбання. Екон. витрати – витрати витрачених можливостей (альтернативні витрати), що дорівнюють сумі доходів, яку можна отримати при найвигіднішому з усіх альтернатив. способів використання витрачених ресурсів. З точки зору надходження коштів витрати поділяються на явні та неявні. Явні – альтернативні витрати, які набирають форми грошових платежів зовн. власникам ресурсів і напівфабрикатів (постачальникам). Неявні – альтернативні витрати використання ресурсів, що належать фірмі й набирають форми втраченого доходу. Категорія неявних витрат розроблена зх. економістами для розгляду В. в. з точки зору підприємців, при цьому вони містять у собі і прибуток підприємця, який оцінюється як плата за ризик. Завдяки такому підходу різниця між явними та неявними витратами дає змогу визначити прибуток. Якщо з доходу фірми вирахувати явні витрати, залишиться бухгалтер. прибуток. Чистий екон. прибуток дорівнює різниці між бухгалтер. прибутком й величиною неявних витрат. Залежно від впливу на витрати збільшення обсягів виробництва вони поділяються на постійні та змінні. Постійні FC (fixed cost) – витрати, що не залежать від обсягу виробництва. До них відносяться відрахування на амортизацію осн. капіталу, рентні платежі, адм.-управлін. витрати тощо. Змінні VC (variable cost) – витрати, які залежать від кількості виробленої продукції. Змінні витрати зростають по мірі зростання обсягу виробництва. Поділ витрат на постійні та змінні є умовним і залежить від періоду, за який проводиться аналіз (у довгостроков. період всі витрати виступають як змінні). Сума постій. і змін. витрат утворює валові (заг.) витрати TC (total cost). Для виміру витрат на виробництво одиниці продукції використовують поняття середніх заг. ATC (average total cost), середніх постій. AFC (average fixed cost) і середніх змін. витрат AVC (average variable cost). Середні витрати важливі для визначення прибутковості фірми: якщо ціна дорівнює середнім

витратам – фірма має нульовий ефект (прибуток відсутній); якщо ціна менша за середні витрати – несе збитки і може збанкрутувати; якщо ціна перевищує середні витрати – має прибуток у розмірі цієї різниці. Середні заг. витрати дорівнюють частці від ділення заг. витрат на кількість виробленої продукції: $ATC=TC/Q$. Середні постійні витрати визначають шляхом ділення заг. постій. витрат на кількість виробленої продукції ($AFC=TFC/Q$), середні змінні – діленням заг. змін. витрат на кількість виробленої продукції ($AVC=TVC/Q$). З метою визначення макс. випуску продукції, на який може піти фірма, розраховують граничні витрати MC (marginal cost) – додатк. витрати на виробництво кожної додатк. одиниці продукції порівняно із даним обсягом випуску: $MC=\Delta TC/\Delta Q$. Оскільки постійні витрати є незмінними, граничні витрати дорівнюють приросту змінних витрат. Інформація про рівень витрат дає змогу побудувати ізокошти (лінії рівних витрат), які є аналогами бюджет. ліній. Фірма мінімізує витрати при такому обсязі випуску продукції, при якому співвідношення гранич. продуктів факторів виробництва дорівнює співвідношенню цін на них.

Рекомендована література

1. Макконнелл К., Брю С. Экономикс: Принципы, проблемы и политика. Т. 2 / Пер. с англ. 1992;
2. Фишер С., Дорнбуш Р., Шмалензи Р. Экономика / Пер. с англ. 1993;
3. Нуреев Р. М. Основы экономической теории: Микроэкономика. 1996 (усі – Москва).

Бібліографічний опис:

Витрати виробництва / С. І. Киреєв // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2005. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-34224>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).